

06/14/07 - Finvåg-konferansen 2007

Jeg har vært på atter en konferanse, denne gangen på en liten eksklusiv konferanse på Finvåg, med deltagere fra både privat og offentlig sektor. Temaet var **den digitale allmenningen**, hvor brukernes rettigheter i forhold til digitalt innhold (digitale læremidler) var et sentralt tema.

Vi er midt i et paradigmeskifte, hvor de fleste elevene i den videregående skolen om få år har sin egen bærbare PC. Klasseromvegger rives ned, læreren går fra å være foreleser til å være veileder og ny web-teknologi åpner opp for nye spennede digitale læremidler.

De fleste skolene har kommet langt i bruken av e-læringssystemer og andre skoleadministrative systemer, så det ble ikke berørt i noen vesentlig grad. Det finnes mye bra, fritt tilgjengelige læremidler fra utlandet. Utdfordringer er å lete det fram (Du kjenner til oversikten hos Utdanning.no?). Og selvfølgelig så må det på plass flere læremidler på norsk.

«**Digital læringsressurs**». Hva er nå det, egentlig? Fikk en fornemmelse av at deltagerne hadde litt forskjellig oppfatning av hva en digital læringsressurs er for noe, men diskusjonene rundt bordet bidro til å få en klarhet i dette.

«Skolen som organisasjon kjennetegnes av en **begrenset dele- og samhandlingskultur** som skårer lavt i forhold til kriterier knyttet til utvikling av en lærende organisasjon. Den norske skolen ligger på bønn! (sammen med helsesektoren...)», hevdet den eneste av deltagerne som faktisk til daglig jobber i en undervisningssituasjon på en videregående skole. Hvilket paradoks at skolen som selve symbolet for læring (tradisjonelt sett ihvertfall!), har så totalt mislyktes på dette!

Jeg holdt et innlegg om fri programvare, hvor vi etterpå diskuterte likheten mellom fri programvare og fritt innhold. Det er absolutt noen likheter, men det er også noen klare forskjeller. Ikke minst er det en stor forskjell når det gjelder utviklingen av løsninger. Hvor i skoleverket er ildsjelene, de ekte entusiastene («hackerne»), som av *egen interesse* utvikler digitale læremidler og gir/deler dette fritt til andre?

Det slår meg hvor langt man har kommet innenfor fri programvaremiljøet. Her er delingskulturen blant de frie programmererne vel etablert. *Hackere* som ut i fra egen interesse utvikler god, funksjonsrik programvare og deler dette med andre, eller mer relevant; de jobber sammen i virtuelle utviklingsprosjekter (se f.eks. prosjektsiden til Inscape på Sourceforge.net). Og resultatet gjøres tilgjengelig gjennom en av de

mange frie programvarelisensene, ofte GNUs General Public Licence. (ca 70% av alle fri programvare er lisensiert under GNU GPL)

Lisensiering av innhold var et gjentakende tema. Jeg ble litt overrasket over hvor lite bevisste noen er på dette med å lisensiere innhold. Ta en titt på kildenett.no, et flott prosjekt som har tilgjengeliggjort mye innhold fra mange kilder. Men hvor står det om dine rettigheter du som bruker har? Kan du kopiere ut innholdet og bruke det i eget verk? (Til deres forsvar: de er klar over det, og venter på at Creativ Commonlisensen kommer på norsk).

GNUs dokumentasjonslisens (som bl.a. wikipedia benytter) og Creativ Commons-lisensene var kjent blant deltagerne, men det virket som om få har dybdekompetanse om hva som egentlig ligger i lisensene, og bruken er nok ikke veldig utbredt enda. Hva er behovene? Hvilke typer lisenser trengs? Hvor mange typer trengs?

Et problem er jo at det ikke finnes norske versjoner av disse lisensene, men det ble opplyst om at det arbeides med å oversette Creativ Commonlisensene til norsk. Videre skal selskapet ABM utvikling i løpet av sommeren utrede dette med nasjonale lisenser (som en oppfølging til Bibliotekreform 2014).

De deltagerne som kom fra forlagene har naturlig nok sine tradisjoner innenfor opphavsrett og beskyttelse av sitt materiell, og er, naturlig nok, noe famlende i forhold til diskusjonene om fritt digitalt innhold. Det skal bli spennende å se hvordan de møter det økende kravet om fritt tilgjengelig innhold. Representanten fra Gyldendal Undervisning viser ihvertfall en positiv vilje, hvor han sier han håper å slippe og «lukke» den fritt tilgjengelige løsningen de har laget for grunnskolen. Og denne. Men hva er det Gyldendal her har gjort, egentlig? Gratis innhold eller fritt innhold? Er det slik det er med gratis programvare, hvor de tilbyr «noe» gratis nå, for så å ta seg betalt en gang i framtiden (når markedet er modent for å betale for slike tjenester)? Gyldendal har brukt mange millioner på å utvikle disse løsningene, en investering de garantert på ett eller annet tidspunkt ønsker en inntjening på. Jeg ser likheten med gratis, proprietær programvare. Jeg ser dessverre ikke helt likheten med fri programvare, men kanskje jeg tar feil? (Ser du forskjellen? -og konsekvensene ved valg av gratis løsninger istedet for frie løsninger?)

Jeg mener at det er viktig med en bevisstgjøring gratis vs fri. På kort sikt vil det i praksis for en bruker muligens ikke spille noen stor rolle, men på litt sikt så er det avgjørende å velge rett.

En bevisstgjøring vs opphavsrett og lisensiering av et digitalt åndsverk ovenfor

såvel lærerne som elevene er også viktig, og ble mye diskutert. Hva kan lærere og elever kopiere av innhold som de finner på Internett? Hva kan de endre og hva kan de bruke videre i eget verk? Hvor mange lærere på grunn- og videregående skole kan svare meg på dette?

Jeg vet ikke, men tror ikke det er så mange. Dessverre. Men det er ihvertfall hyggelig at temaet er satt på agendaen. Ihvertfall blant de 14 som var samlet i Finvåg noen solfylte dager midt i juni (jada, vi så midnattssola:-) -og jada, kopier og bruk det du måtte ønske fra denne artikkelen (Lisens? tja, jeg venter vel på den norske versjonen jeg også:-)